

ਪਿਆਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਓ!!

6ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਇਸ ਈ-ਬੁੱਕ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਿਲੇਬਸ (2023-24) ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਟਡੀ ਮਟੀਰੀਅਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਟੈਸਟ/ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਇਹਨਾਂ ਨੋਟਸਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਵਿਡੀਓ ਲੈਕਚਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਬੜੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਨਿੱਚੇ ਨਿੱਲੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਵਿਡੀਓ ਲੈਕਚਰਾਂ ਦੇ ਲਿੰਕ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਕਲਿੱਕ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਸੰਬੰਧਤ ਪਾਠ ਦਾ ਵਿਡੀਓ ਲੈਕਚਰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਪਾਠ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹੋ।

6ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਸਿਲੇਬਸ ਦੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਵੰਡ ਅਤੇ ਵਿਡੀਓ ਲੈਕਚਰਜ਼ ਦੇ ਲਿੰਕ

ਮਹੀਨਾ	ਪਾਠ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਂ	ਵਿਡੀਓ ਲੈਕਚਰ ਦਾ ਲਿੰਕ
ਅਪ੍ਰੈਲ	ਪਾਠ-1 ਕੰਪਿਊਟਰ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ	https://youtu.be/JIAIF6hSapc
ਮਈ	ਪਾਠ-2 ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਭਾਗ	https://youtu.be/PnpwPERc5IQ
	ਪਾਠ-3 ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕੰਮ	https://youtu.be/wcP8JzqhcPI
ਜੁਲਾਈ	ਪਾਠ-4 ਐਮ.ਐਸ. ਪੇਂਟ	https://youtu.be/skG2Q93xYWM
ਅਕਤੂਬਰ	ਪਾਠ-5 ਐਮ.ਐਸ. ਪੇਂਟ ਭਾਗ-2	https://youtu.be/MVxeAyjqNpc
ਨਵੰਬਰ	ਪਾਠ-6 ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਅਤੇ ਸਾਫਟਵੇਅਰ	https://youtu.be/sONg_RSr9Q8
ਦਸੰਬਰ	ਪਾਠ-7 ਇਨਪੁੱਟ ਉਪਕਰਣ	https://youtu.be/ildZLh_0QMA
ਜਨਵਰੀ	ਪਾਠ-8 ਆਊਟਪੁੱਟ ਉਪਕਰਣ	https://youtu.be/OUeFch2_780

ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਡੀਓ ਲੈਕਚਰਜ਼:

ਵਿੰਡੋਜ਼ ਨਾਲ ਜਾਣ ਪਛਾਣ <https://youtu.be/OvtPBBu0nE0>
(ਬੁਟਿੰਗ, ਲੋਗਇਨ, ਡੈਸਕਟਾਪ, ਸ਼ੱਟਡਾਊਨ)

PLEASE DO NOT FORGET TO LIKE, SHARE AND SUBSCRIBE OUR YOUTUBE CHANNEL

 YouTube <http://youtube.com/c/computersciencepunjab>

ਤਿਆਰ ਕਰਤਾ:

ਵਿਕਾਸ ਕਾਂਸਲ ਅਤੇ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਕੰਪਿਊਟਰ ਫੈਕਲਟੀ, ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀ (ਕੰ) ਸੀ. ਸੈ. ਸਕੂਲ, ਸੁਨਾਮ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ (ਸੰਗਰੂਰ)

6ਵੀਂ ਤੋਂ 12ਵੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਮਾਤ ਲਈ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਸਟਡੀ ਮਟੀਰੀਅਲ/ਈ-ਬੁੱਕਸ/ਈ-ਕੰਟੈਂਟਸ (ਪੰਜਾਬੀ/ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਵਿਚ) ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਲਿੰਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਜੀ:

<http://cspunjab.nirmancampus.co.in/study.php>

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 1: ਬਹੁਪਸੰਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ:

1. ਕੰਪਿਊਟਰ ਉੱਪਰ ਲੋਗਇਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸਕਰੀਨ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
 ਓ. ਸਟਾਰਟ ਮੀਨੂ (Start Menu) ਅ. ਡੈਸਕਟਾਪ (Desktop) ਏ. ਟਾਸਕਬਾਰ (Taskbar) ਸ. ਕੋਈ ਨਹੀਂ।
2. ਡੀਲੀਟ ਕੀਤੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਕਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ?
 ਓ. ਮਾਈ-ਕੰਪਿਊਟਰ (My Computer) ਅ. ਨੈਟਵਰਕ (Network) ਏ. ਰੀ-ਸਾਈਕਲਬਿਨ (Recycle bin) ਸ. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ
3. ਵਿੰਡੋ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਭਾਗ ਸਕਰੀਨ ਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ?
 ਓ. ਰੀਸਾਈਕਲ ਬਿਨ (Recycle bin) ਅ. ਡੈਸਕਟਾਪ (Desktop) ਏ. ਟਾਸਕਬਾਰ (Taskbar) ਸ. ਕੋਈ ਨਹੀਂ
4. ਕਿਹੜਾ ਆਪ੍ਰੋਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ?
 ਓ. ਵਿੰਡੋ (Windows) ਅ. ਐਂਡਰਾਇਡ (Android) ਏ. ਡਾਸ (DOS) ਸ. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ
5. ਕਿਸੇ ਵੀ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਖੋਲਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਤੇ ਡਬਲ ਕਲਿੱਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
 ਓ. ਸੰਬੰਧਤ ਫਾਈਲ (File itself) ਅ. ਫਾਈਲ ਦਾ ਸ਼ਾਰਟਕੱਟ ਏ. ਦੋਵੇਂ ਓ ਅਤੇ ਅ ਸ. ਕੋਈ ਨਹੀਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2: ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ।

- I. ਡੈਸਕਟਾਪ ਉੱਪਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਫਾਈਲ ਜਾਂ ਫੋਲਡਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ _____ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- II. _____ ਕੰਪਿਊਟਰ ਯੂਜ਼ਰ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਇੰਟਰਫੇਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
- III. _____ ਆਪ੍ਰੋਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਇੱਕ ਮੋਬਾਇਲ ਆਪ੍ਰੋਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਹੈ।
- IV. _____ ਇੱਕ ਆਇਕਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਲਿੰਕ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- V. _____ ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਵਿੰਡੋ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਨ ਟੈਕਸਟ ਐਡੀਟਰ ਹੈ।

ਉੱਤਰ: I. ਆਇਕਨਜ਼ II. ਓਪਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ III. ਐਂਡਰਾਇਡ IV. ਸ਼ਾਰਟਕੱਟ V. ਨੋਟਪੈਡ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3: ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਲਿਖੋ।

- I. ਵਿੰਡੋ ਆਪ੍ਰੋਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਮਾਈਕਰੋਸਾਫਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- II. DOS ਆਪ੍ਰੋਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਕੰਪਿਊਟਰ ਉੱਪਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰਾਫਿਕਲ ਯੂਜ਼ਰ ਇੰਟਰਫੇਸ (GUI) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- III. ਟਾਸਕਬਾਰ ਅਕਸਰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਕਰੀਨ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- IV. ਅਸੀਂ ਨੋਟਪੈਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਡਰਾਈਂਗ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
- V. ਵਾਲਪੇਪਰ ਡੈਸਕਟਾਪ ਦੀ ਬੈਕਗ੍ਰਾਊਂਡ ਉੱਪਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- VI. ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਟਾਰਟ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬੂਟਿੰਗ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉੱਤਰ: I. ਸਹੀ II. ਗਲਤ III. ਗਲਤ IV. ਗਲਤ V. ਸਹੀ VI. ਸਹੀ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3: ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪ੍ਰ:1 ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਵਿੰਡੋ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਉ: ਵਿੰਡੋ ਦੀਆਂ ਕੁੱਝ ਮੁੱਖ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- ਨੋਟਪੈਡ (Notepad)
- ਵਰਡਪੈਡ (Wordpad)
- ਪੇਂਟ (Paint)
- ਕੈਲਕੁਲੇਟਰ (Calculator)

Notepad

Wordpad

Paint

Calculator

ਪ੍ਰ:2 ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਆਇਕਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਉ: ਕੁੱਝ ਮੁੱਖ ਆਇਕਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- ਮਾਈ ਕੰਪਿਊਟਰ (My Computer)
- ਨੈਟਵਰਕ (Network)
- ਰੀਸਾਈਕਲ ਬਿਨ (Recycle Bin)
- ਯੂਜ਼ਰ ਫਾਈਲਜ਼ (User Files)

Computer

Network

Recycle Bin

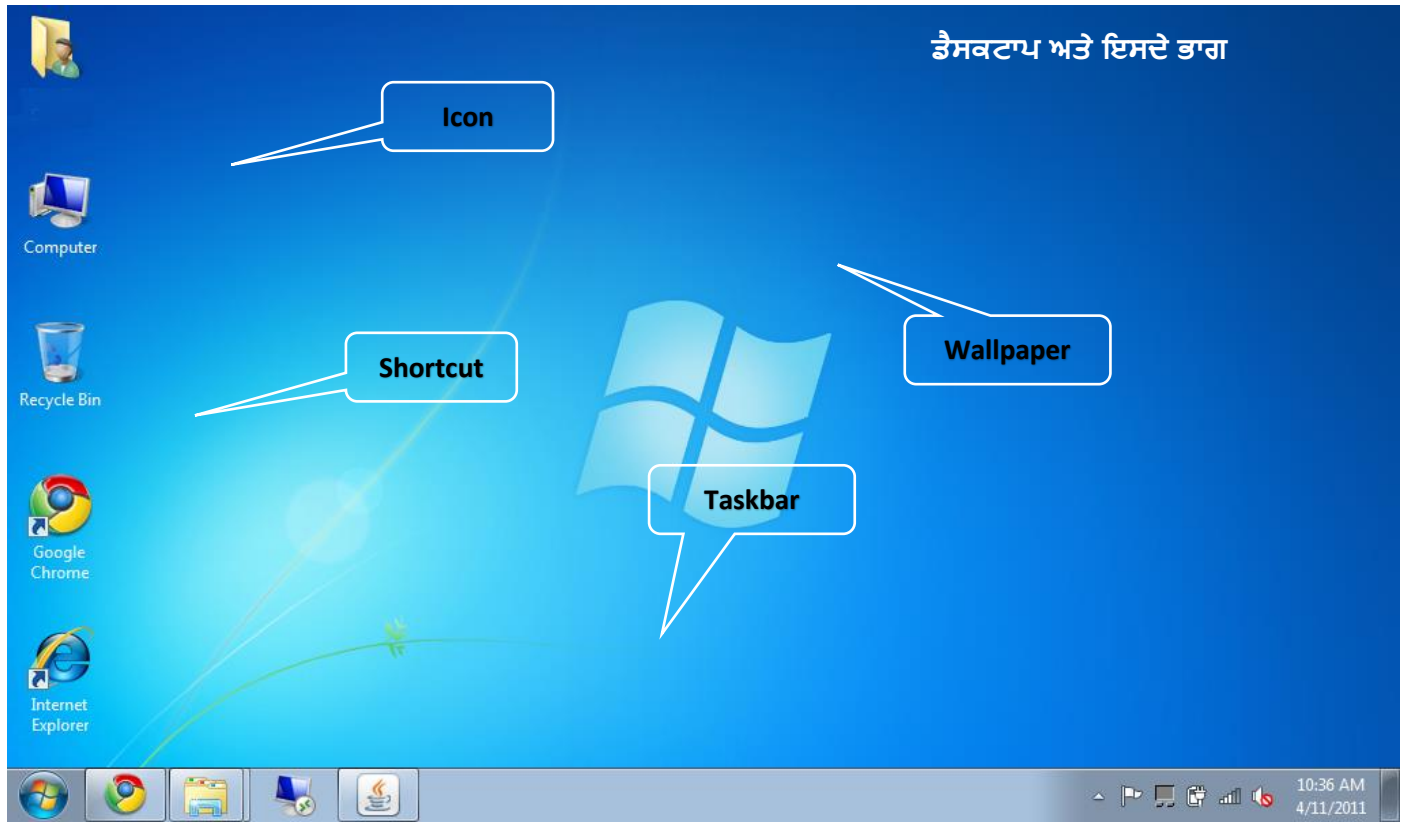

User Files

ਪ੍ਰ:3 ਡੈਸਕਟਾਪ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

ਉ: ਡੈਸਕਟਾਪ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- ਆਇਕਨਜ਼ (Icons)
- ਸ਼ਾਰਟਕੱਟਸ (Shortcuts)
- ਟਾਸਕਬਾਰ (Taskbar)
- ਵਾਲਪੇਪਰ (Wallpaper)

ਪ੍ਰ:4 ਡੈਸਕਟਾਪ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਉ: ਜਦੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਟਾਰਟ (Start) ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਕਰੀਨ ਨੂੰ ਡੈਸਕਟਾਪ (Desktop) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਈਕਨਜ਼, ਸ਼ਾਰਟਕੱਟਸ, ਟਾਸਕਬਾਰ ਅਤੇ ਵਾਲਪੇਪਰ ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਹਨ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3: ਵੱਡੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ।

ਪ੍ਰ:1 ਆਪ੍ਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਕੀ ਹੈ? ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਪ੍ਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਉ: ਆਪ੍ਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਇਕ ਸਿਸਟਮ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਯੂਜ਼ਰ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਇੰਟਰਫੇਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਕੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਹਾਰਡਵੇਅਰ ਨੂੰ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਪ੍ਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ:

- ਵਿੰਡੋ (Window), ਲਾਇਨਕਸ (Linux), ਡਾਸ (DOS) ਆਦਿ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਪ੍ਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ।
- ਐਂਡਰਾਇਡ (Android), ਸਿੰਬੀਅਨ(Symbian) ਆਦਿ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ, ਸਮਾਰਟ ਟੀ.ਵੀ. ਆਦਿ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਪ੍ਰੇਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ।

Microsoft Windows

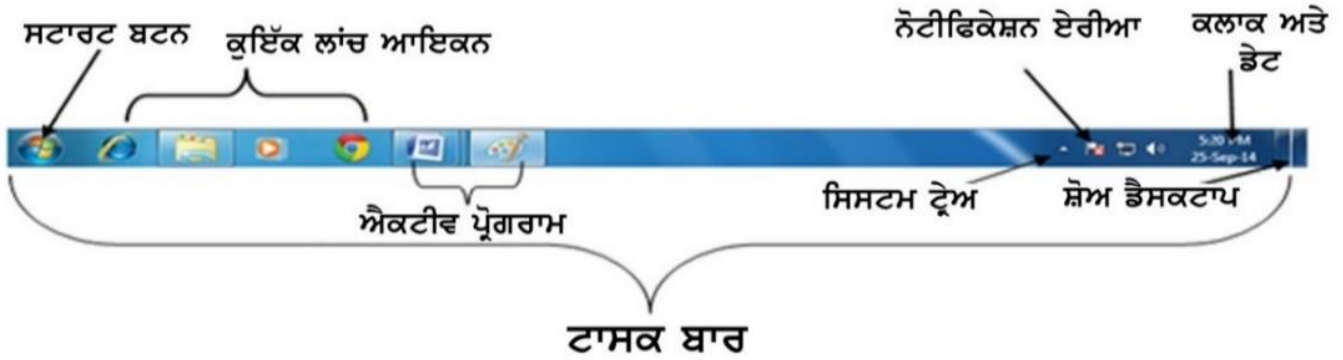

ਪ੍ਰ:2 ਟਾਸਕਬਾਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ।

ਉ: ਟਾਸਕਬਾਰ ਵਿੰਡੋ ਡੈਸਕਟਾਪ ਦਾ ਇਕ ਭਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਬਾਰ ਡੈਸਕਟਾਪ ਸਕ੍ਰੀਨ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਲੇਟਵੀਂ ਪੱਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਮੇਂ ਇਹ ਬਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਟਾਸਕਬਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

6ਵੀਂ ਜਮਾਤ (ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ) – ਸੈਸ਼ਨ: 2023-24

ਇਸ ਬਾਰ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਸਟਾਰਟ (Start) ਬਟਨ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟਾਸਕਬਾਰ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿਸਟਮ ਟ੍ਰੇਅ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮਿਤੀ ਆਦਿ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਚਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਟਾਸਕਬਾਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

ਪ੍ਰ:3 ਆਇਕਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਕਿਸੇ ਤਿੰਨ ਡੈਸਕਟਾਪ ਆਇਕਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

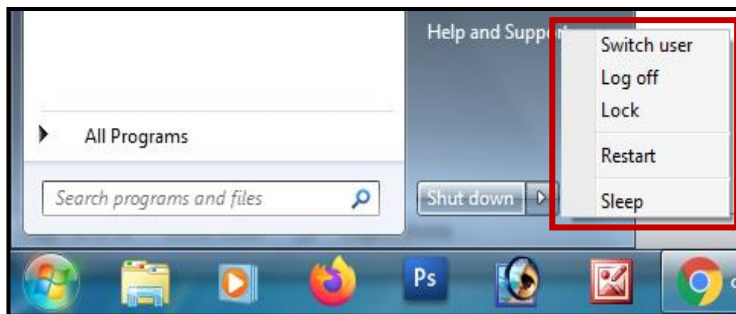
ਉ: ਆਇਕਨ ਡੈਸਕਟਾਪ ਉੱਪਰ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (Program), ਫੋਲਡਰ (Folder) ਜਾਂ ਫਾਈਲ (File) ਨੂੰ ਖੋਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਬਟਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁੱਝ ਮੁੱਖ ਆਈਕਨਜ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਗਏ ਹਨ:

- i. **ਕੰਪਿਊਟਰ (Computer):** ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਡਿਸਕਾਂ, ਫਾਈਲਾਂ, ਫੋਲਡਰਾਂ ਆਦਿ ਉੱਪਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
- ii. **ਰੀ-ਸਾਈਕਲ ਬਿਨ (Recycle Bin):** ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਡਲੀਟ (Delete) ਕੀਤੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ, ਫੋਲਡਰ, ਆਇਕਨ ਆਦਿ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- iii. **ਯੂਜ਼ਰ ਫਾਈਲਜ਼ (User Files):** ਇਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦਾ ਯੂਜ਼ਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪ੍ਰ:4 ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਪਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਉ: ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਕੁੱਝ ਮੁੱਖ ਆਪਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

Shut Down ਮੀਨੂੰ
ਆਪਸ਼ਨਜ਼

- **ਸ਼ੱਟ ਡਾਊਨ (Shut Down):** ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭਾਗ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਸਟਮ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿਚ ਪਾਵਰ ਸਪਲਾਈ ਚਾਲੂ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।
- **ਸਲੀਪ (Sleep):** ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮੋਨੀਟਰ/LCD ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਡਾਟਾ ਸੇਵ (Save) ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀ ਪਾਵਰ ਸਪਲਾਈ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- **ਲੋਗ-ਆਫ (Log Off):** ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਯੂਜ਼ਰ ਅਕਾਊਂਟ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।
- **ਰੀ-ਸਟਾਰਟ (Restart):** ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਟਾਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।